

บูชาบุคคลที่ควรบูชา

หลวงปู่หลวง กตปุญฺโญ

เทศน์วันที่ ๑๘ พ.ค. ๒๕๓๗

บัดนี้จะได้นำธรรมะคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในเรื่องการบูชา การบูชานี้มันมีอยู่อามิสบูชา ปฏิบัติบูชา แต่ว่าอามิสบูชากับปฏิบัติบูชานี้ก็เป็นอย่างคู่กันไป หนีจากกันไม่ได้ เหตุการณ์ในวันวิสาขบูชาคือวันที่พระพุทธเจ้าประสูติ ตรัสรู้ และวันปรินิพพาน คือแสดงซึ่งความสิ้นสังขารตายไป เหตุการณ์พวกเรานั้นทั้งหลายได้แสดงซึ่งความกตัญญูกตเวทิตาธรรม จึงได้นำรูปร่างกายของเรา พวกมันเสียสละการงานของโลกแล้วมาทำการงานของตนเพื่อเป็นผลนำมาซึ่งความสุข ส่วนการงานของโลกนั้นเป็นการงานที่ไม่แล้ว เป็นการงานที่ไม่มีที่สิ้นสุด ส่วนการงานในทางพุทธศาสนานี้เป็นการงานที่สำคัญ และเป็นการทำงานที่แล้ว เป็นการทำงานที่มีที่สิ้นสุด

เหตุการณ์พระพุทธเจ้าและพระอริยเจ้าหรือผู้รู้ทั้งหลายจึงได้เสียสละรูปร่างกายของเรามาปฏิบัติบูชา ที่พวกเราได้มีศรัทธา

ความเชื่อความเลื่อมใสนี้ก็เพราะว่า ได้รู้ ได้เห็น ได้ยินได้ฟังว่า
รูปร่างกายของเราทุกคนนี้หาสาระแก่นสารไม่ได้ เกิดมาแล้วก็
ต้องแก่เจ็บตายไป ตลอดที่สุดส่วนโมคคัลลีย์ก็หาสาระแก่นสาร
ไม่ได้ สมบัติในโลกสุดท้ายก็แตกดับ กลับไปสู่สภาพเดิม ไม่มี
อะไรเป็นสมบัติของเราอยู่ในโลกนี้ เป็นของที่ไม่เที่ยงแท้แน่นอน
ฉะนั้นพระพุทธเจ้าจึงสอนให้พวกเราพากันนำสิ่งที่ไม่มีสาระ
นี้แหละ มาทำให้เป็นสาระแก่นสารเกิดขึ้น ที่คำบาลีว่า

กาโย ภิกขเว อสារโ สारवे กاتัพโพ ติ

โกโค ภิกขเว อสારโ สारवे กاتัพโพ ติ

จิตตัง ภิกขเว อसारัง सारवे कतप्पणं ति

อย่างนี้เป็นต้น คือรูปร่างกายของเรานี้หาสาระแก่นสาร
ไม่ได้ เกิดมาก็ต้องแก่เจ็บตายไปตามสภาพ พ้นไปไม่ได้ คือเรา
ทุกคนๆ เกิดมาก็ไม่มีอะไร มาแต่ได้แต่หนึ่งหุ้มกระดูกมาด้วยกัน
ทั้งนั้น ไม่มีอะไรติดมา เงินแม้แต่สตางค์หนึ่งก็ไม่ได้ติดตามตัว
มา ฉะนั้นมาก็มาสร้างเอาในโลกนี้ด้วยบุญกุศล ใจที่เรามีนั่นเอง

คือใจที่มีกุศล ธรรม ในอดีตชาติ กุศล ธรรมนั้นในอดีตชาติ
คือมีปัญญา มีศรัทธาความเชื่อความเลื่อมใสในทางพุทธ
ศาสนา แล้วก็พากันสร้างบุญสร้างกุศล ให้ท่านรักษาศีลภาวนา
ฟังเทศน์ฟังธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า

สิ่งเหล่านี้เราก็ได้รูปร่างกายอันนี้มาแล้ว สิ่งที่เราได้
มาแล้ว เราก็มีความรู้ว่ารูปร่างกายของเรานี้ต้องแตกตาย
ทำลายชั้นธไปตามสภาพ ไม่อยู่ในบังคับบัญชา เป็นอนัตตา
ไม่ใช่ตน บอกไม่ได้ว่าไม่ฟัง จะต้องตายด้วยกันทั้งนั้น เมื่อเรามา
รู้เห็นเป็นจริงอย่างนั้น จึงเกิดศรัทธาความเชื่อความเลื่อมใส
พอใจในการสร้างบารมี เช่นว่าท่านบารมี พากันบริจาคทาน ศีล
บารมี พากันรักษาศีล ธรรมบารมี พากันศึกษาธรรมะ หรือว่าฟัง
เทศน์ฟังธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า เพื่อเป็นบุญเป็นกุศล
ภายในจิตใจของตน เพื่อจะได้มีความสุขความเจริญต่อไป เรา
เห็นอย่างนี้ ฉะนั้นผู้มีปัญญาก็นำรูปร่างกายที่หาสาระแก่นสาร
ไม่ได้นี้ มาสร้างบารมี

แต่ว่าคนมีกุศล ฐัมมา ฉะนั้นในเรื่องกุศล ฐัมมานั้นไม่ใช่
ไปสวดในงานศพ ไปสวดในงานศพที่ตายนะ คือว่าพวกเราที่พา
กันมาสวด คือการที่นำรูปร่างกายมาให้ทาน มารักษาศีล มา
ภาวนา ฟังเทศน์ ฟังธรรม อันนี้เป็นตัวการสวดกุศล ฐัมมา อันนี้
เป็นการสร้างบารมี แปลว่าผู้มีปัญญา ผู้ไม่มีปัญญาก็นำรูป
ร่างกายนี้ไปทำบาปทำกรรม หรือไปเที่ยวอย่างอื่น ทำการงาน
อย่างอื่นที่ไม่เป็นประโยชน์ของตน อย่างนี้เป็นต้น ฉะนั้นเมื่อเรา
มองเห็นสภาพความเป็นจริงอย่างนั้น จึงได้มีความเลื่อมใสใจ
จริงขึ้นมา จึงได้เสียสละ ยกตัวอย่างเช่นว่ามานั่งอยู่ในสถานที่นี้
อยู่กับดินกินกับหญ้า เราก็เสียสละ นี่เป็นตัวอย่างของ
พระพุทธรเจ้า

ฉะนั้นส่วนโรคทรัพย์ก็หาสาระแก่นสารไม่ได้ ได้มาเท่าไรก็
จ่ายหมดไปเท่านั้น อย่างนี้เป็นต้น สุดท้ายสมบัติที่เราได้มา มา
กินมาใช้ก็หมดไปๆ สุดท้ายก็ไปหมดแค่กองไฟ เผลอเป็นเถ้า
เพราะมันมีอะไรเป็นสมบัติของเราอย่างนี้เป็นต้น เมื่อเรารู้
เห็นเป็นจริงอย่างนี้ เราจึงได้มีศรัทธาความเชื่อความเลื่อมใส ตั้ง

อกตั้งใจสร้างบารมี ยินดีพอใจในการให้ทานรักษาศีล เจริญ
กรรมฐานภาวนาหรือว่าฟังอุบายธรรมะ

ในกาลในเวลาทีฟังธรรมะนี้ส่วนธรรมนั้นอยู่ที่ไหน บางคนก็
อาจจะไม่รู้ว่ตัวธรรมะอยู่ที่ไหน เป็นอย่างไร อย่างนี้เป็นต้น
ส่วนตัวธรรมนั้นก็คือลมนั่นเอง เพราะลมนี่แหละเป็นตัวธรรม
เป็นพ่อของธรรม เป็นแม่ของธรรม เป็นที่อยู่ของธรรม คือลมนั่น
แหละเป็นธรรม ธรรมนั้นแหละ ฉะนั้นในทางพุทธศาสนา เพื่อน
สมมุติขึ้นมาว่าพระเจ้าองค์ใหญ่ พระเจ้าองค์ใหญ่ในโลกคือลม
เพื่อนจึงว่าลมนั่นแหละเป็นพระเจ้าใหญ่ **พระอานาปา** ว่าอย่างนี้
พวกเราทุกคนๆมีลมหายใจเข้าออกอยู่นี้ จึงไปได้มาได้ ทำอะไร
ก็ได้ เมื่อลมไม่มีแล้วก็หมดหนทาง

ฉะนั้นผู้มีปัญญาคือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของ
เรา เพื่อนมีปัญญา จึงได้มาทำลมให้เป็นบุญเป็นกุศลเกิดขึ้น
อย่างทีโยมได้สวดกล่าวพุทธานุคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ อิติปิโส
ภควา สวากขาโต สุปฏิบันโน หรือว่ากล่าวพูดในทางที่ดี อย่างนี้
เป็นต้น หรือว่ากล่าวพูดในทางที่ดี อย่างนี้เป็นต้น กล่าวพูดใน

วาทะที่สามัคคีกัน พุคกล่าวสมานไมตรี หรือพูดกล่าวในทางที่ดี มีความสามัคคีซึ่งกันและกันอย่างนี้เป็นต้น อันนี้ก็แปลว่าผู้มีปัญญา สิ่งที่เขาสาระแก่นสารไม่ได้ แล้วทำให้เป็นสาระขึ้น หรือว่าลมนั้นก็เป็นพระเจ้าใหญ่

ฉะนั้นในทางพุทธศาสนาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หรือพระผู้มีพระภาคเจ้าเป็นต้น พระองค์ก็มาตั้งอยู่ในเอาพระอานาปานันแหละเป็นหลัก คือลมเข้า พุทโธก็รู้ ลมออก พุทโธก็รู้ อย่างนี้เป็นต้น เมื่อเรามาตั้งอยู่ในพุทโธมันแน่วแน่ จิตสงบ เป็นหนึ่งแล้ว ความสว่างเกิดขึ้น ก็รู้จัก อันนี้ทางบาปอันนี้ทางบุญ อันนี้ทางดีอันนี้ทางชั่ว อย่างนี้เป็นต้น เมื่อใจของเรามันสงบ เกิดวิชาปัญญาขึ้นในใจของเราแล้ว เราก็เลือกหนทางที่จะไป เพราะการทางไปนั้นก็มีหลายทาง มีทั้งอบายภูมิ ๔ หรือว่าสวรรค์หก มนุษย์เป็น ๑๑ หรือว่าเป็นทางห้าสาย ที่เราจะต้องไป หรือว่าทาง ๗ สายที่เราจะต้องไป รวมความก็มีคือว่า ทางดีและทางไม่ดีเท่านั้นเอง

ทางดีคืออย่างไร ทางไม่ดีคืออย่างไรเรารู้ แต่ว่าถ้าเราไม่
ภาวนา ไม่ทำใจให้สงบ แล้วมันก็จะไม่รู้ คือใจของเราไม่ตั้ง ก็
มองไม่เห็นฉันใด เปรียบเหมือนน้ำที่เรามาอยู่ในอ่าง อยู่ในไห
อยู่ในโถงนั้นนะ ถ้าน้ำมันยังไหวตัวอยู่ เราก็มองหน้าของเราไม่
เห็น มองตัวของเราไม่เห็น ถ้าทำอย่างไรน้ำมันนิ่ง น้ำมันนิ่ง เรา
ก็มองเห็นหน้าตาของเราเป็นอย่างนั้นๆ แล้วก็มองเห็นอีก สัตว์
โลก นกหนูปูปึก บินมาท้องฟ้าก็มองเห็น อย่างนี้เป็นต้น เพราะ
ใจของเรามันตั้ง ถ้าใจไม่ตั้งแล้ว มันก็ไม่เห็น ฉันใดก็ตาม ทุก
อย่างถ้าเราไม่ตั้ง มันก็เป็นหลักเป็นฐานขึ้นมาไม่ได้

ฉะนั้นในทางโลกก็ดี ทางธรรมก็ดี ต้องอาศัยความหลักฐาน
อันตั้งทั้งสี่ คือว่าทำอะไรต้องมีหลักฐานสี่อย่าง สี่อย่าง คือว่าเรา
ทุกคนก็มาอาศัย**ธาตุสี่** เป็นที่อยู่อาศัย บ้านของเราเรือนของ
เราก็ต้องมีเสาสี่เสา เตี้ยตั้งก็มีเสาสี่เสา มันจึงมันคงได้ฉันใด
ฉะนั้นใจของเราก็ต้องมาตั้งอยู่ในหลักคุณธรรมของพระพุทธเจ้า
ตั้งอยู่ในพระพุทธ ตั้งอยู่ในพระธรรม ตั้งอยู่ในพระสงฆ์ ตั้งใจๆ
ฉะนั้นพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์นั้น ก็คือใจของเรานั้นแหละ

ฉะนั้นพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ก็อยู่ในตัวของเราทุกคน
พุทธโธ พุทธะ ก็คือรู้ แต่ว่าความรู้ของเรานั้นมันก็รู้ไปข้างนอก รู้
เรื่องคนนั้นคนนี้ อย่างนี้เป็นต้น รู้ไปเรื่องบาป รู้ไปสิ่งต่างๆ
ภายนอก อย่างนี้มันก็ลึ้มๆตัว ฉะนั้นในทางพุทธศาสนาขององค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงให้มารู้ รู้ตัว คือมารู้ลมมันแหะ
เพราะลมคือฐานที่ตั้ง ลมเข้าก็ให้รู้ ลมออกก็ให้รู้ ทำใจให้รู้มัน
อยู่ในลมมันเหมือนพระพุทธเจ้า พระองค์เจริญอานาปาสติ
กรรมฐาน คือจิตตั้งมั่น เมื่อจิตตั้งมั่นเป็นสมาธิ เกิดญาณเกิด
ฌานขึ้น รวมถึง อาสวขยักญาณ ประหัตถ์ประหารอาสวกิเลส
ให้หมดไปจนได้เป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดขึ้น ก็
เพราะอาศัยลมเป็นหลักเป็นฐาน

แต่ว่าลมมันก็ไม่ใช่เรา เราก็มไม่ใช่ลม ลมมันไม่เที่ยง บอก
ไม่ได้ว่าไม่พัง เข้าแล้วไม่ออกก็ได้ ออกแล้วไม่เข้าก็ได้ อย่างนี้
เป็นต้น ลมไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ลม แต่เราทุกคนมาอาศัยลม นี้
สร้างบารมี หรือว่าสร้างความคิด แต่ว่าถ้าเราใช้ลมไปในทางที่ไม่
ดี ก็เป็นบาป อยากเอาลมไปเป่า เอาลมไปด่าคนนั้น ไปด่าคนนี้

อย่างนี้เป็นต้น ก็ใช้ไปในทางที่ไม่ดีก็เป็นบาปเป็นกรรม ถ้าใช้ลม
ในทางที่เป็นบุญเป็นกุศล เช่นว่า ใช้ลมปากของเรามากกล่าวใน
เรื่องศีลเรื่องธรรม กล่าววพุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ อิติปิโส
ภควา หรือกล่าวเรื่องเป็นเหตุนำมาซึ่งความสุขความดีต่างๆ
อย่างนี้เป็นต้น มันก็เป็นผลนำมาซึ่งความสุขความเจริญได้ อันนี้
ก็ต้องอาศัยลม

ฉะนั้นจึงว่า ธรรมนั้นก็คือลม ลมก็คือธรรม ฉะนั้นลมนั้นนะ
เป็นพ่อของธรรม เป็นแม่ของธรรม เป็นที่เกิดของธรรม เป็นที่อยู่
ของธรรม ผู้มีปัญญาจึงได้มาทำลมให้เป็นบุญเกิดขึ้น ดังที่พวก
เราทั้งหลายได้พากันเสียดละ รูปร่างกายของเราก็เป็นลมนั้น
แหละ พระพุทธเจ้าว่า รูปา ลม ท่านว่าอย่างนี้ ในอภิธรรมที่พวก
เราไปฟังในเวลาด้านศพนะ เพื่อนสวด เพื่อนว่า **รูปาปรมมณํ वा
สททारममणं वा कनठारममणं वा रसारममणं वा โฝण्णरूप
พारममणं वा** เพื่อนว่า รูปา ลม ท่านว่าอย่างนี้ รูปร่างกายก็เป็น
ลมชนิดหนึ่ง เป็นรูปา ลม เสียงก็เป็นลม ฉะนั้นลมอันนี้นะ รูป

เสียงกลืนรสท่านว่าอารมณ์หรือว่าสิ่งเหล่านี้ สัตว์ทั้งหลายก็มา
หลงอยู่ในอารมณ์ หลงสมบัติของเขา

ส่วนมากคนเรา ส่วนมากนั้นงานของตนจริงๆนั้นไม่ค่อยได้
ทำ ทำแต่งงานของโลก ทำแต่ของที่ตายแล้วก็ทิ้ง เอาไปไม่ได้
งานของตนจริงๆนะไม่ค่อยได้ทำ ทำแต่งงานคนอื่น ทำแต่งงานให้
เขา ให้เขาคืออย่างไร คือรูปร่างกายนี้ก็เป็สมบัติของเขา เป็น
สมบัติของพญามัจจุราช เกิดมาต้องแก่ต้องเจ็บต้องตาย แต่เรา
ก็ไม่อยากตาย ไม่อยากตายอย่างไร เพราะเราทุกคนๆ มาอยู่ใน
ของตาย มาอยู่ที่ของไม่เที่ยง

ของไม่เที่ยงคืออะไร ปลาหู ปูเค็ม ขนมห่ม ต้มไก่อั้นไม่เที่ยง
ทั้งนั้นแหละเป็นของปฏิญฺลสุญฺเปลาทั้งนั้น รูปร่างกายของเราก็
อาศัยพวกนั้นเป็นที่อยู่ ของตายนั้นแหละ กิณของตาย เราทุกคน
อยู่เพราะของตาย กิณของตาย อาศัยของตาย คือรูปร่างกาย
ของเรา นี้ ฉะนั้นข้าวนั้นก็ว่าข้าวสุก ที่จริงก็ข้าวตายนั้นแหละ
ฉะนั้นรูปร่างกายของเราทุกคนๆ อยู่เพราะของตาย อยู่ด้วยของ
ไม่เที่ยง อยู่ด้วยของปฏิญฺลสุญฺเปลา

ฉะนั้นเมื่อเรามาฟังธรรมะคำสอนของพระพุทธเจ้า จนมี
สัญญาจดจำนำมาพิจารณาแล้ว ก็จะมีพุทโธ พุทโธเกิดขึ้น
นะ มันจริงอย่างนี้ เมื่อพุทโธผู้รู้ ผู้แจ้ง ผู้สว่าง รู้ขึ้นมาในใจ พุท
โธคือผู้รู้ ผู้ละ ผู้ปล่อย ผู้วาง พุทโธคือผู้รู้จักบาป รู้จักบุญ รู้จัก
คุณ รู้จักโทษ รู้จักสิ่งที่เป็นประโยชน์ของตนและคนอื่น อันใด
ประโยชน์ของตน อันใดประโยชน์คนอื่น อย่างนี้เป็นต้น เราก็
ต้องรู้ ประโยชน์คนอื่นทั้งนั้นแหละ ที่เราทำเนีย รูปร่างกายของ
เราแสนทุกข์แสนยาก หามาเลี้ยงมัน แสนทุกข์แสนยากนี้ มา
เลี้ยงให้มันมาอยู่ แต่มันก็ไม่อยู่กับเรา มันก็ดิ้น เดียวก็แก้อย่าง
นี้

ยกตัวอย่างเช่นว่า ผู้ที่นิมนต์หลวงตามาเทศน์เนียนะ คุณ
ชาญณรงค์ มาเทศน์สุดท้ายก็มาเจ็บตาชะ เจาะตาชะ ไปเจาะ
ตา มาไม่ได้ มันแสดงความไม่เที่ยง มันแสดงความเป็นทุกข์
เป็นอนัตตา ซึ่งหาสาระแก่นสารไม่ได้ ฉะนั้นเมื่อเรารู้เห็นเป็น
จริงไปในจิตใจอย่างนี้ ก็จะเกิด**นิพพิตทา** ความเบื่อหน่าย
คลายจากความยึดความถือในสมบัติคือรูปร่างกายของเรา

เพราะรูปร่างกายของเรานี้เป็นสมบัติซึ่งทุกข์ซึ่งยากก็ว่าได้ ทุกข์
ยากอย่างไรใด กิณก็เป็นทุกข์ บ่ได้กินก็เป็นทุกข์ มีก็เป็นทุกข์ ไม่มีก็
เป็นทุกข์ บัดนี้กินแล้ว บ่ได้ถ่ายก็เป็นทุกข์ ถ่ายออกไปแล้วบ่ได้
กินก็เป็นทุกข์ มีแต่เรื่องทุกข์ ฉะนั้นจึงว่ารูปร่างกายของเราทุก
คนนี้เป็นสมบัติซึ่งทุกข์ซึ่งยากก็ว่าได้ แสนทุกข์แสนยาก รันทดพด
แตก หาบไปขายที่นั่นที่นี้มาเลี้ยงรูปร่างกาย ยินดีให้มันอยู่ ชีวิต
ไปวันหนึ่งๆ

บางคนนั้นทางเมืองเหนือนะ ทางเมืองเหนือเค้าเห่อกัน
สร้างบ้านแข่งกัน เอานาไปขายมาสร้างบ้านหลังใหญ่โต หาว่า
หรูหรา มาสร้างเสร็จแล้ว มาอยู่ไม่ถึงปี สองสามเดือน ตายไป
เลย อย่างนี้เป็นต้น แทนที่จะว่า โหย แสนทุกข์แสนยาก สร้าง
บ้านกว่าจะได้อยู่ดีๆ แทนที่จะมีชีวิตอยู่สี่ปีห้าปี ตายไปเลย มัน
ไม่ยินดีหรอก (หัวเราะ) มันร่างกายของเรามันไม่ยินดี ให้กินดี
มันก็ไม่ยินดี ให้นอนดีก็ไม่ยินดี กินดีนอนดีขนาดไหนมันก็ไม่
ยินดี มีแต่ทุกข์เกิดขึ้นมา เดียวก็เจ็บนั้น เดียวก็เป็นนี้ แสดงทุก
อย่างลำบากตรากตรำอยู่นั้นแหละ

เหตุนี้ทางพุทธศาสนาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ
เจ้าท่านว่า ก้อนขี้ทุกขขี้ยาก ท่านว่าอย่างนี้ แต่ว่าผู้มีปัญญา
ก็มาทำก้อนขี้ทุกขขี้ยากเนี่ยแหละ ให้เป็นบุญเป็นกุศลเกิดขึ้น
คือทำอย่างไรจะมีความสุข คือใจของเรานี้นะ มาตั้งเอาพระ
พุทธ พระธรรม พระสงฆ์ อยู่ในใจของเรา ภavanaพุทโธๆ เรื่องดี
เรื่องชั่ว เรื่องอดีตอนาคต ละหมด กำหนดรู้ในปัจจุบันเดี๋ยวนี้
แหละ ลมเข้าพุทโธก็รู้ ลมออกพุทโธก็รู้ สิ่งต่างๆภายนอกออก
จากตัวของเรา ละหมด กำหนดใจให้ตั้งอยู่ในปัจจุบันธรรมอย่าง
เดียว มั่นแน่วแน่ พุทโธ พุทโธอยู่ ใจอยู่ในลมตั้งมั่น เป็นสุข

ท่านว่า **เอกัคคตารมณ์ เอกัคคตาจิต** จิตเป็นหนึ่งมันอยู่
ในกรรมฐาน ในฐานนั้นแหละ มันเย็นสบายเป็นสุข นอกจากนั้น
มีแต่เรื่องทุกข์ทั้งนั้น ออกมาก็เป็นทุกข์แล้ว เมื่อเวลาเรามานั่ง
พุทโธๆ ทำใจปล่อยวางหมด ไม่ไปยึดไปถือสิ่งต่างๆ ดีชั่วไม่เอา
ทั้งนั้น ปล่อยวางหมดทุกอย่าง ทำใจเป็นกลางวางเฉย มันอยู่ใน
พุทโธๆ แน่วแน่ มันเย็นสบาย มันเป็นสุข อย่างนี้เป็นต้น เนี่ย

ความสุขมันเกิดอยู่นี่ ความสุขไม่ใช่เกิดที่มีสมบัติ สมบัติก็มีกอง
ท่วมหัวถึงฟ้าก็มีแต่ความทุกข์เดือดร้อน

ยกตัวอย่างเช่นว่า พ่อเศรษฐี แม่เศรษฐี มีสตางค์เค้าก็
ปล่อยคอยจับๆออกไปเป็นค่าไถ่ หลบหลีกปลีกตัวสุดท้าย ก็
เดือดร้อนวุ่นวาย เพ็ญว่ามีก็เป็นทุกข์ ไม่มีก็เป็นทุกข์ ได้กินก็เป็น
ทุกข์ ไม่ได้กินก็เป็นทุกข์ กินแล้วก็เป็นทุกข์อีก กินแล้วบ่ได้ถ่ายก็
เป็นทุกข์ ถ่ายแล้วบ่ได้กินก็เป็นทุกข์ มีแต่เรื่องทุกข์ทั้งนั้น หา
อะไรเที่ยงแท้ ความสุขเที่ยงแท้ไม่มี ฉะนั้นไม่มั่นคงถาวร

เหตุนี้องค์สมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า
มองเห็นสิ่งที่ไม่เที่ยงแล้ว ทำอย่างไรบ่เนี่ย เราต้องทำใจของเรา
มันเที่ยง ทำอย่างไรให้มันเที่ยง คือเอาพระพุทฺธ พระธรรม
พระสงฆ์ เนี่ย พระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์นี้เกิดขึ้นแล้วไม่ตาย
เพ็ญว่า เกิดมีมาแล้วพระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์นี้ละ สองพัน
กว่าปีแล้ว พุทฺธโธ ธัมโม สังโฆ ยังมีอยู่ เกิดขึ้นแล้วไม่ตาย เพ็ญว่า
พุทฺธโธ ธัมโม สังโฆ เกิดขึ้นแล้วไม่ตาย บัดนี้ผู้ใดได้ธรรม ได้พระ
พุทฺธ ได้พระธรรม ได้พระสงฆ์แล้ว ตายแล้วไม่เกิด ได้พุทฺธโธก็ได้

อย่างไร คือรู้ได้ รู้ละ รู้ปล่อย รู้วาง พุทโธคือผู้รู้ ผู้ตื่นแล้ว ผู้ละได้
แล้ว ละความโลภ ความโกรธ ความหลง อวิชชาตัณหาหมดแล้ว
นี่เห็นว่าได้พุทโธแล้ว ตายแล้วไม่เกิดอีกแล้ว

ที่นี้เราทุกคนนั้น มันไม่ตั้งอยู่ในศีล คำว่าศีล มันก็มีสอง
อย่าง คือ**ศีลสิกขา**อย่างหนึ่ง **ศีล สมาธิ ปัญญา**อย่างหนึ่ง ศีล
สิกขานั้น เราก็พอละกันได้บางคน แต่ว่าศีล สมาธิ ปัญญานั้น
ทำได้ทุกเวลา ศีล สมาธิ ปัญญานั้นคือทำได้อย่างไร ครั้ง
พระพุทธเจ้านั้น เห็นทำศีล สมาธิ ปัญญาในเวลาฟัง คือมันอยู่
ในศีล ก็คือมีสตินั่นเอง มีสติรู้อยู่ในตัวของเรา เช่นว่ายืดเอวลม
เข้าก็รู้ ลมออกก็รู้ นี่เป็นตัวศีล เมื่อจิตมันอยู่ในลมเข้าลมออกก็
เป็นตัวสมาธิ เมื่อรู้ว่าลมเข้าลมออกก็ไม่เที่ยง เข้าแล้วไม่ออกก็
ตาย ออกแล้วไม่เข้าก็ลมมันบอกไม่ได้ มันไม่เที่ยง อย่างนี้เป็น
ต้น เราก็มีปัญญาเกิดขึ้น เราก็จะปล่อยลมนั้นได้ ลมไม่ใช่เรา
เราไม่ใช่ลม เรามาอาศัยลมต่างหากชั่วคราวชั่วคราวอย่างนี้เป็น
ต้น เมื่อสิ่งนั้นไม่เที่ยง เราก็เอาสิ่งที่เที่ยงแท้แน่นอนอน คือพระพุทธ

พระธรรม พระสงฆ์ ศील สมาธิ ปัญญาที่แหลมมันอยู่ในจิตใจของเรา

ฉะนั้นประเทศไทยของพวกเขานั้นมีบุญมาก มีวาสนาดีมาก เพราะว่าประเทศนอกประเทศนาแผ่นดินไหวกัน ตายวุ่นวาย วุ่นวายหลายร้อยหลายพัน ประเทศไทยนั้นแผ่นดินไหวก็ไหว นิดๆหน่อยๆ ไม่เป็นไร เพราะอะไร เพราะบารมี มีในหลวงเป็น ต้น ในหลวงภูมิพลอดุลยเดช เพราะฉะนั้นในยุคนี้พวกเรา ทั้งหลายได้พบนักปราชญ์สายครูบาอาจารย์คือรัชกาลที่ ๔ พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้น เป็นตัวอย่างเป็นผู้นำทางประพฤติ ปฏิบัติในสมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน จนมีฌานมีญาณรู้ แจ่มแสงสว่างขึ้น เป็นผู้มั่นในพุทธศาสนาสืบมาเป็นลำดับๆ

ฉะนั้นตลอดที่สุดต่อมาก็ทางภาคอีสานก็มีเจ้าคุณอุบาลี คุณฺโพนมาจารย์ หรือว่าหลวงตาจันทร์ คนเมืองอุบลได้มาพบปะ ธรรมะคำสอนของพระพุทธเจ้าหรือรัชกาลที่ ๔ เนี่ยแหละ เพิ่ง ชี้แจงแสดงขึ้นมา แปลออกมา ความหมายในการประพฤติ ปฏิบัติก็เกิดศรัทธา ความเชื่อความเลื่อมใส จึงได้มาตั้งใจปฏิบัติ

ตามหลักของท่าน แล้วก็มาสมมุติตั้งขึ้นเป็นคณะปฏิบัติ คือยึด
เอาคำสอนพระพุทธเจ้าเป็นหลักไว้

สมมุติว่าธรรมยุต ที่จริงธรรมยุตนั้นคือพระพุทธเจ้าเป็นต้น
ธรรมยุต เป็นพ่อธรรมยุต เป็นแม่ธรรมยุตนะ ยุติอย่างไร
พระพุทธเจ้ายุติแล้ว ยุติได้แล้วจากความโลภ ยุติแล้วจากความ
โกรธ ยุติแล้วจากการฆ่าสัตว์ลักทรัพย์ ยุติแล้วในการเสพกาม
ยุติแล้วในการห่วงอาลัยทุกอย่าง ยุติหมด ไม่เอา ท่านยุติได้แล้ว
ละได้แล้ว อย่างนี้ได้แล้ว อย่างนี้เป็นต้น จนไม่เอาอะไรซักอย่าง
หนีไปอยู่ ไปอยู่กับดินกินกับหญ้า เอาท้องฟ้าเป็นหลังคา อยู่ใน
ป่าในเขา เจริญกรรมฐานภาวนา จิตมั่นแน่วแน่เย็นสบายอยู่ใน
พื้นต้นไม้อีกเปล่งวาจาว่า สุขหนอๆๆ อย่างนี้เป็นต้น จน
พระสงฆ์ในครั้งนั้นกล่าวว่าพระพุทธเจ้าห่วงนางพิมพา ราชบุ
ปราสาทราชวัง พระสงฆ์ก็สนทนากันจ้อแจจๆ อยู่ไกลๆโน่นนะ
อย่างเมืองเชียงใหม่เป็นต้นนะ

แต่พระพุทธเจ้าเพิ่มหูดีฟังได้ยิน แล้วพระองค์ก็ไปเลย ไป
แก้ปัญหาเขาเลย "ไม่ใช่อย่างนั้นๆ เราอยู่เป็นพระราชามหา

กษัตริย์นั้นนะ มีแต่ทุกข์ มีแต่เดือดร้อน ชัดซึ้ง หาความสุข
ความสบายได้ยาก เราออกมาจากปราสาทราชวัง ละปราสาท
ราชวังแล้ว ออกมาตั้งใจเจริญกรรมฐานภาวนาอยู่ในป่า อยู่กับ
ดินกินกับหญ้า เอาท้องฟ้าเป็นหลังคานี้อะไรเลย ภาวนาอยู่พื้น
ต้นไม้ ใจมันปล่อยวางหมด ใจไม่มี ใจไม่โลภ ใจไม่มีความโลภ
ไม่มีความโกรธ ไม่มีความหลง ไม่มีความรัก ไม่มีความชัง ไม่มี
ความห่วงความอาลัย ใจเป็นกลางวางเฉย เย็นสบาย จึงได้เปล่ง
วาจาว่า พุทฺโธ สุขุหนฺนํ" นี่เป็นต้น พระสงฆ์เมื่อได้ทราบความ
ก็สาธุ ขออนุโมทนาอย่างนี้เป็นต้น

ฉะนั้นความสุขไม่ใช่อยู่ที่มีเงินมีทองมีปราสาทราชวังหรือ
มันอยู่ที่ใจ ใจอยู่ในพุทฺโธ ใจอยู่ในธัมม ใจอยู่ในสังโฆ ใจมันอยู่ใน
ในศีล ใจมันอยู่ในธรรม ใจหนักแน่น ฉะนั้นประเทศไทยของเรา
เลยไม่ถูก...ไม่ถูกพายุหรือแผ่นดินไหว แผ่นดินนะมันหนักแน่น
นะ แต่ว่ามันก็ไหวคนตายได้ แต่เมืองไทยของเราด้วยบุญบารมี
คุณพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ และคุณครูบาอาจารย์
พระราชามหากษัตริย์เป็นผู้มันอยู่ในพุทฺธศาสนา แผ่นดินไหวก็

ไม่เป็นไร ไม่ตาย น้ำก็ท่วมนิดๆหน่อยๆอย่างนี้เป็นต้น ด้วยบุญ
บารมีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ด้วยความมั่นคงคือพวกเรา
ทั้งหลาย

ฉะนั้นพวกเราทั้งหลายนับว่ามีโชคดี มีลาภดี มีวาสนาดี
เกิดมาแล้วได้มาพบปะธรรมะคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ได้มา
พบปะธรรมะคำสั่งสอนของครูบาอาจารย์ซึ่งบอกทาง ทางนี้
ปฏิบัติอย่างนี้ ทำอย่างนี้ มีรัชกาลที่ ๔ เป็นต้น เป็นตัวนำในการ
เจริญกรรมฐานภาวนา ต่อมาก็มีเจ้าคุณอุบาลีไปเผยแผ่ในทาง
พุทธศาสนา ไปตั้งต้นที่เมืองอุบล วัดสุปัฏนุ์ ฉะนั้นภาคอีสานจึง
มีครูบาอาจารย์มาก มีครูบาอาจารย์มาก มีหลวงปู่มั่น หลวงปู่
เสาร์ หลวงปู่ต่างๆ จนตั้งอกตั้งใจ เจ้าคุณอุบาลีเป็นต้น ตั้งอก
ตั้งใจปฏิบัติบูชาละกิเลสได้ ตายแล้วกระตุกเป็นแก้ว กระตุกเป็น
เพชร อย่างนี้เป็นต้น เสด็จไปมาได้ อันนี้ก็เป็นหลักฐาน กระตุก
เป็นแก้ว ท่านอาจารย์จวน กระตุกเป็นแก้วทั้งเจ็ดสี น้าอัศจรรย์
กระตุกใครไปย้อมสีให้มัน ใครไปย้อมให้มัน มันเป็นขึ้นมาตั้ง
เจ็ดสี สีเหลืองก็มี สีชมพู สีแดงก็มี สีทองคำก็มีอย่างนี้เป็นต้น

เนี่ยจะนั่นแสดงว่าครูบาอาจารย์รักลูกรักหลาน รักลูก ลูกไป
ในไม่ตีก็สั่งสอน ลูกที่ทำไม่ดีก็รักห่วงอาลัยให้ลูกมีการทำคุณ
งามความดี ในทางพุทธศาสนาจึงว่าพ่อแม่เป็นเทวดาของลูก
จะนั่นเมื่อว่าลูกไปเหนือไปได้ ไปไกลไปไกล ว่าขอให้ลูกข้าพเจ้า
มีความปลอดภัยเทอญ ได้ข่าวว่าลูกอยู่ดีกินดี สาธุ เย็นใจ อย่าง
นี้เป็นต้น เนี่ยพ่อแม่เปรียบเหมือนเทวดาของลูก จะนั่นบุญกุศล
นั่นเปรียบเหมือนพ่อแม่ บิดามารดา ครูบาอาจารย์ ครูบา
อาจารย์ก็เหมือนกัน เมื่อได้รับข่าวว่าลูกศิษย์คนนั้นเป็นคนทำดี
มีศีลมีธรรม ทำตามครูบอกรูสอนแล้วเป็นลูกศิษย์ที่ดี ครูบา
อาจารย์ก็ความปิติยินดีพอใจ

ยกตัวอย่างเช่นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเรา
การปฏิบัติบูชานี้พวกเราทั้งหลาย พวกักรักษาศีล ให้ทาน รักษา
ศีลภาวนานี้ พระองค์พระพุทธเจ้าไม่ได้กับพวกเราเท่าเมล็ดงา
แต่เหตุใดองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจึงมีความพอใจ
พอใจเป็นอย่างยิ่ง อย่างนี้เป็นต้น เพราะเหตุใด เพราะว่า
พระองค์เสียสละ การปรารถนาเป็นพุทธภูมินั้นนะเสียสละ

ปฏิบัติการให้ทาน รักษาศีล เสียสละชีวิต ฉะนั้นในคำพระสูตร
ว่า สละลูกตาเป็นบูชา เท่ากับดาวในท้องฟ้า ตัดหัว ตัดเคี้ยวเป็น
บูชาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เท่ากับภูเขาอยู่ในโลก กว่าที่จะ
เป็นพระพุทธเจ้านะแสนทุกข์แสนยาก ทนลำบากตรากตรำ จน
เราทำไม่ได้ มนุษย์สามัญธรรมดาทำไม่ได้ แต่ผู้ปรารถนาเป็น
พระพุทธเจ้านะ ทำได้ เสียสละได้ เพื่ออะไร เพื่อต้องการ
ปรารถนาวิ้อสัตว์ชนสัตว์ให้พ้นจากทุกข์ภัยในวัฏสงสาร

เพราะฉะนั้นพระพุทธเจ้ามีคุณมากจนเรานับไม่ได้ อย่างนี้
เป็นต้น **อัปปะมาโนพุทโธ อัปปะมาโนธัมโม อัปปะ
มาโนสังโฆ** พระพุทธเจ้ามีคุณหาประมาณไม่ได้ พระธรรมหา
คุณประมาณไม่ได้ พระสงฆ์หาคุณประมาณไม่ได้ อย่างนี้เป็น
ต้น อันนั้นจึงว่าเหตุนี้พวกเราทั้งหลายทุกคนเป็นหนี้
พระพุทธเจ้าทุกคน มีหลวงตาเป็นต้น หลวงตานี้ก็เป็นหนี้
พระพุทธเจ้านะ เป็นหนี้บุญคุณของพระพุทธเจ้าทุกคนที่มาบัง
อยู่นี่นะ

เป็นหนี้อย่างไร เราบ่ได้ไปเยี่ยมเงินพระพุทธรเจ้าริ จะเป็น
หนี้เนาะ เป็นหนี้อย่างนี้ เป็นหนี้คือพระองค์สร้างบารมีปรารถนา
ให้สัตว์ทั้งหลายพ้นทุกข์พ้นภัย สร้างบารมีนั้นเพื่อจะรื้อสัตว์ชน
สัตว์ แล้วให้ไปพระนิพพานพ้นทุกข์ แต่เราก็กังไปไม่ได้ อย่างนี้
เป็นต้น นี้เรียกว่ายังมีบุญคุณ เป็นหนี้บุญคุณของพระพุทธรเจ้า
คนปรารถนาสร้างบารมีมาแสนทุกข์แสนยาก แต่ว่าเราก็กังไป
ไม่ได้ ปรารถนาให้สาธุชนพุทธบริษัททั้งหลายไปพระนิพพานพ้น
ทุกข์ กังไปไม่ได้ ยังคาอยู่ (หัวเราะ) ยังคาอยู่เหมือนหลงตาเนี่ย
แหละ คาอยู่ในเมืองเกาะคา อำเภอกะคาเป็นต้น มาจากเมือง
สกลมาอยู่เมืองเกาะคา อำเภอกะคาอยู่นั้น คาหยัง คาโลก
คาโกรธ คาหลง คารัก คาชัง คาห้วง คาอาลัย คาฉุก คากันอยู่นี้
แหละ

ฉะนั้นก็ติดอยู่ในเมืองเกาะคาทุกคนๆนี้แหละ ทางภาค
อีสานก็คาอะไร คาช้าน้อย ไปบ่ได้ ภาคเหนือคาอะไร คาข้าเจ้า
ไปบ่ได้ ภาคกลางคาอะไร คาดิฉัน ไปไม่ได้ ดิฉันคา คาอะไร มัน
ก็คาฉุก คาเสียง คาฉุก คาฉัว คาห้วง คาอาลัย คาโลก คาโกรธ

คาหลง คารัก คาชัง คาสุก คาผัว คาเมีย เยอะแยะ ไปก็ได้คากัน
ไปหมากันมา ก็เลยตีกันหมากันวุ่นวาย นี่เพราะความคา ฉะนั้น
เมื่อพวกเราทั้งหลายรู้ว่าเจ้าของคา เจ้าของติดแล้ว ก็ต้องหายา
แก้ เหมือนเราเจ็บท้อง ก็หายาเจ็บท้องมากินมาแก้ เวลาปวดหัว
ก็เอายาปวดหัวมาแก้ คือคำสอนพระพุทธเจ้าน่ะเป็นยาแก้

แก้ความโลภ ความโกรธ ความหลง แก้ความโลภด้วยการ
ให้ทาน แก้ความยึดความถือความพยาบาทอาฆาตด้วยการ
รักษาศีล แก้ความหลงด้วยการเจริญกรรมฐานภาวนา นี่แก้
อย่างนี้ ฉะนั้นถ้าเราไม่แก้ มันก็แยะอยู่นั่น ตายไปก็มาเกิดอีก มา
แก้อีก มาเจ็บอีก มาตายอีก มาทนทุกข์อีก ไม่แล้วซักทีอย่างนี้
เป็นต้น ฉะนั้นเมื่อเราไม่รู้ เราก็กแก้ไม่ได้ ฉะนั้นทางพุทธศาสนา
ถึงสอนให้เรารู้ ให้รู้ว่าเราแก้ที่ไหน เราเจ็บที่ไหน เราเป็นที่ไหน
เหมือนหมอนั่นแหละ เมื่อเราเจ็บไข้ได้ป่วย หมอมาถามเราเจ็บ
ที่ไหน เป็นที่ไหน อย่างนี้เป็นต้น ก็มาถามเรานี้แหละ แล้วก็เอา
ยามาแก้ให้ ฉันใดก็เหมือนกัน

เมื่อเราได้ยินธรรมะคำสอนพระพุทธเจ้าแล้ว ว่ามาแก้ ยาแก้
ขนานหนึ่งคือว่ายาแก้โรคคืออะไร **อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา**
นั่นเองเป็นยาแก้ ที่มันแก้ได้ ยาขนานนี้แหละมันแก้ความ
โลภได้ แก้ความโกรธได้ แก้ความหลงได้ แก้ความรัก ความ
ชัง ความห่วง ความอาลัยได้ แก้วว่ามันไม่เที่ยง รูปร่างกายมันไม่
เที่ยง เกิดมาก็ต้องแก่ต้องเจ็บ เป็นอนัตตาไม่ใช่ตน แก้วด้วย
ความเป็นทุกข์ เกิดมาก็เป็นทุกข์อย่างนี้แหละ เกิดมาก็ทุกข์
อย่างนี้แหละ มาร้อนอย่างนี้ มาหนาวอย่างนี้ มาทุกข์อย่างนี้
แหละ ยกตัวอย่างเช่นว่า มากี่ร้อน เดี่ยวก็ร้อน เดี่ยวก็หนาว
ทุกข์อยู่เนี่ย มาทนทุกข์เวทนา หลงกินหลงอยู่ในโลกไม่มีที่
สิ้นสุดอย่างนี้เป็นต้น คืออนัตตาไม่ใช่ตน

เมื่อเรามาศึกษารูปร่างกายของเรา อนิจจัง ทุกขัง
อนัตตา ไม่ใช่ตน เป็นเพียงสภาวะธาตุ สภาวะธรรม คือดิน น้ำ
ไฟ ลม ผสมกันอยู่ชั่วครู่ชั่วคราวเท่านั้น สุดท้ายก็แตกดับกลับไป
เป็นผี ตายแล้วก็ไปเผ่าๆเป็นขี้เถ้า หาสาระแก่นสารไม่ได้ เมื่อเรา
มารู้แจ้งเห็นจริง พิจารณาเข้ามาอย่างนี้ อันแท้จริงแล้วมันก็จะ

เกิด**นิพพิททา** ความเบื่อหน่าย คลายกำหนด ตัดความโลภ
ความโกรธ ความหลง อวิชชา ตัณหา ออกจากใจได้ มันก็เป็น
สุขแหละ สุขโตแหละบ่นี้ อยู่ก็เป็นสุข ไปก็เป็นสุข เหมือน
พระพุทธเจ้าของเรา เห็นได้ความสุขแล้ว ไปอยู่ในต้นพื้ต้นไม้
ก็เปล่งวาจาว่า สุขหนอๆ อย่างนี้เป็นต้น

อันนี้เพราะมันความสุขมันไม่ใช่อยู่ที่วัตถุ มันอยู่ที่ใจของเรา
ทุกคนนั่นเอง ใจโลภ ใจโกรธ ใจหลง ใจมีกิเลสนั่นเอง มีเหตุให้
เกิดซึ่งความทุกข์ ฉะนั้นทางพระพุทธศาสนาจึงสอนให้พวกเรา
พากันเสียสละ เสียสละอย่างนี้เป็นต้น รู้ว่าแก่นั้นแหละอย่าง
ที่กล่าวนั้นแหละ แก่ความโลภด้วยการให้ แก่ความโกรธความ
หลงด้วยการรักษาศีล แก่ความหลงว่าตน ว่าตัว ว่าเรา ด้วย
การมาภาวนา พิจารณารูปร่างกายสังขารของเรา กว้างซอกยาว
วาหนาคือบ่

อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา หาแก่นสารไม่ได้ เรามากำหนดรู้
อยู่เนี่ย กำหนดรู้ดูอย่างเนี่ย แม้เพียงห้านาทีสิบนาที ก็แปลว่า
บุคคลผู้นั้นใจมันจะหดเข้ามา ตั้งเป็นสมาธิขึ้นมา เย็นขึ้นมาได้

ที่ใจว่าเป็นตน เป็นตัว เป็นเรา เป็นเขานั่นเอง เป็นมิจฉาทิฐิ ใจ
เป็นมิจฉาทิฐิ ถ้าใจเป็นสัมมาทิฐิแล้วมันก็มีความสุขสบาย
ปล่อยวางได้

ฉะนั้นในโอวาทคำสอนของพระพุทธเจ้า หรือในวันนี้เป็นวัน
พระพุทธเจ้าที่เราจะทำวันวิสาขบูชา คือพระพุทธเจ้าดับได้แล้ว
นิพพานแปลว่าความดับ พระองค์ดับได้แล้วซึ่งความโลภ ความ
โกรธ ความหลง อวิชชา ตัณหา ดับหมดแล้ว ท่านพ้นทุกข์ไป
แล้ว อย่างนี้เป็นต้น ฉะนั้นพวกเราทั้งหลายเมื่อเรามารู้
หลักธรรมคำสอนแล้วก็พากันเสียสละมาปฏิบัติบูชา การให้ทาน
รักษาศีล อันนี้แหละเป็นการปฏิบัติบูชาอย่างยิ่ง

การอามิสบูชานั้นประมาณมีคุณค่าน้อยเท่านั้น อามิสบูชา
มีประมาณเหมือนมีห้ากิโล อย่างนี้เป็นต้น แต่ว่าการปฏิบัติบูชา
นั้นถึงร้อยกิโล หรือว่าพันกิโล อย่างนี้เป็นต้น ฉะนั้นคุณค่าใน
การปฏิบัติบูชานี้จึงเป็นเหตุนำมาซึ่งความพ้นทุกข์ไปได้ ฉะนั้น
อุบายธรรมะแนวทางปฏิบัติแนวคำสอนของพระพุทธเจ้า หรือ

คำสอนของครูบาอาจารย์มาแล้วสู่ฟังในวันนี้ ก็เห็นว่าพอสมควร
แก่เวลา

ที่มา: <https://youtu.be/CohP9Jxsmfs>